

"Božična" karta z atomsko bombo . . .

Porazi laboritov v britanskem imperiju so le na papirju

Za Novo Zelandijo šla v poraz delavska stranka Avstralije. — V Angliji zmagujejo laboriti v vseh dopolnilnih volitvah. — V politiki le malo sprememb

Kapitalistično časopisje je z sedaj v škandinavskih deželah, v Belgiji ter več ali manj v takozvanem angleškem občestvu (British Commonwealth of Nations).

Cemu poraz v Avstraliji?

Stranka, ki je zmagala v Novi Zelandiji, ni s svojim uspehom presenetila niti poraženih laboritov. Kajti obljubljala je v prospetni odsotnosti ljudstva izvajati njen program učinkovitejše kot pa ga je laboritska stranka.

To ji je očigled bogastva, ki ga ima Nova Zelandija, ne bo teživo. Program ji ne ukazuje drugega kot nekaj pridejati ter nekaj odvzet. Ljudstvo pa bo živel kakor poprej.

Težje razumljiv pa je poraz, ki so ga doživeli laboriti v Avstraliji.

Tudi v Avstraliji ni nikake ekonomske krize. Prostora je mnogo in naseljencev se brani. Ne mara drugih kot onih kavkaškega — ali po Hitlerjevo — avrijskega plemena.

Delavska stranka v Avstraliji je bila v parlamentarnih volitvah poražena s koalicijo nasprotnih jih se imenuje "liberalna" in druga pa deželna (country). V prvi je srednji sloj, v drugi večinoma kmetje in mali vaški trgovci. Nobena ni kapitalistična v ameriškem pomenu besede (namreč kakor sta pri nas republikanska in demokratska stranka.)

(Konec na 3. strani.)

Stopnjem v socializem

Laboritsko gibanje angloskega občestva še vedno veruje, da se bo njihove dežele preuredilo v socializem razvijeno in da bo njihov novi ekonomski red res demokratičen, ne pa pod firmo "policijske države".

Za slednje se smatra sedaj v zapadnem svetu vse, ki se označujejo za zagrade onostran želegnega "zastorja".

Toda v angleškem bloku menjajo, da bo socializem kaj vreden le, ako bo grajen kot je npr.

Ali vam je naročina potečla . . . ?

Tekoča številka Proletarca je

2193

Ako je številka tukti VAŠEGA imena na NASLOVU na PRVI strani nižja, to pomeni, da vam je naročina potečla za toliko tednov kolikor je številka v vsem oklepaju nižja od gornje.

Prosimo, obnovite jo!

Prihranite nam s tem pri delu in na poštnini!

PREOBRAZ NA KITAJSKEM NAJVEČJE POGlavje v sodobni zgodovini

Vsa celinska Kitajska je sedaj pod svojo takozvano komunistično vlado in prišla je na vodstvo s silnimi naporji. Borila se je proti staremu redu osamljeno.

Kar ji je pomagala Sovjetska zveza, je bilo malenkost.

To, kar so storile za obvarovanje starega režima Zed. države, je bilo ogromno. In pomagalo so jim dokaj časa tudi Velika Britanija, Francija, Avstralija ter razne druge dežele, ki so bile in so še v Aziji interesirane z investicijami in z izrabljanjem prirodnih bogastev.

Te Azije je sedaj konec — razenake izvzamemo Japonsko, ki je danes pod vodstvom generala MacArthurja ter ameriškega državnega departmента.

Toda vsa ostala Azija je za anglo-ameriški blok izgubljena.

Provizični predsednik poražene kitajske "nacionalistične" vlade je prispel minuli teden v Zed. države — zaradi zdravja. Išče si ga v neki newyorski bolnišnici. Bankroti diktator Čiang Kaišek pa še trdi, da se bo boril za "svobodo" in za demokracijo (?) Kitajske do konca. Do kakšnega konca?

Da, ubežni provizični predsednik, diktator Čiang Kaišek, njegove žena in vsi bi se radi "borili" — toda ne na svoje stroške. In vsi se silno poslušajo, da njihova koča nikjer ne pride v nevarnost. Pred takim letom je prišla sem na naše stroške, v Trumansovem letalu madama Kaišek. Hotel je pridobiti ameriško vladivo in zvezni kongres za odprto, oboroženo ameriško intervencijo na Kitajskem.

V Washingtonu so jo poslušali, a ne tako kakor pred par leti, ko je njen mož dobival iz Washingtona pomoč v zlatu, v materialu, munitiji za svoje demoralizirane čete — sploh, zdele se mu je, da njegova vojna na Kitajskem ni več njegova temveč ameriške vojna za obvarovanje njegovega režima.

V Washingtonu so že pod Rooseveltom dvomili, da bo komunistično agrarno revolto na Kitajskem mogče zatrati. A vendar, tja so bile Čiang Kaišek v pomoci poslane naše vojne in tovarne ladje, bojna in potniška letala in pa kope ameriških oficirjev, intinerjev ter raznih drugih veščakov.

Pa ni vse nič pomagalo. In sedaj poražena kitajska reakcija še vedno upa, da se bodo Zed. države umetale v civilno vojno z oboroženo silo in tako poražencem pomagale nazaj h koritu. To se ne bo zgodilo — neglede kako ogromen je pritisk ameriške plutokracije v kongresu in izven kongresa, da naj v duhu Trumana v doktrine "posredujemo" z vsemi našimi močmi.

Državni tajnik Dean Acheson se za tako intervencijo nič ne ogreva. Čemu ne, to je razložil v svoji beli knjigi. Ubežne kitajske veljake sicer sprejema, jih nekaj časa posluša in potem se jih edkriza z drugimi obiski.

Naša dežela je vsled svojih starih grehov doživela na Kitajskem poslednjih par let precej posložen. En naš konzul v Mandžuriji je bil zaprt nad leta dni in z njim vred par drugih njegovih uslužbenec. Čemu?

(Konec na 2. strani.)

Manevri proti UMW nevarni vsem unijam

Najodločnejši v nastopih in "uganka".

Kajti nihče ne ve, kakien bo njegov prihodnji odlok, kako se bo branil in kaj predlagal v svrhu poravnave tu in tam. Celotno radio forumi si so vzeli v svrhu svojih razprav tega moža — "zagonetko" — na piko.

Dasi so premogarji pod zaščito Rooseveltove administracije in pod vodstvom dinamitnega Johna L. Lewisa postalni mogočna unija, vendar ji gre manj gladno v zadnjih par letih kot pa drugim velikim unijam.

Nihče ne more zanikati, da so se delovne razmere za premogarje v zadnjih petnajstih ali dvajsetih letih tako izboljšale. Nič več niso v nevarnosti, da bi v stavkah strelijali nanje, jim požigali šotorje, jih metali iz stavnovanj in jih vlačili po ječah ter jih pretepal kakor nekoč.

Toda čeprav teh nekdanjih tragedij ni več v majnarskih kempah, gotovosti družine premogarjev v boju za vsakdanji kruh tudi nimajo.

V privatnih pismih, na deskah ob majnah in v časopisu pa pri povedujejo, da ima Lewis s sloj prilegle tudi one na vrsto dru-

"Na svoji zemlji"

West Allis, Wis. — V soboto 17. decembra bodo imeli Slovenci ter drugi Jugoslovani v našem mestu priliko videti prvi slovenski umetniški film, katemu naslov je "Na svoji zemlji".

Predvajan bo v Alamo Theatre, 1037 So. 16 St., Milwaukee. Prva predstava se prične ob 1. popoldne in druga ob 3.

Slovenci so k svetovni kulturi že veliko prispevali, posebno na dramskem odu, literaturi, slikarstvu, kiparstvu in tudi v glasbi.

Nova manifestacija teh uspehov je film, ki je bil narejen v zelo težkih časih našega naroda v rojstni domovini. Odigrava se na Primorskem, ko je bilo pod Italijo nad 25 let. Scenarijo je napisal Ciril Kosmač, dirigiranje je izvršil France Siglič, vodstvo nad snemanjem filma pa je imel Ivan Marinček. Glasbeno spremjevalo je komponiral Marijan Kozina.

Torej pridite v soboto 17. decembra v omenjeno gledališče, da boste videli film, ki ga ne boste nikoli pozabili.

— Chas. Kramer.

Borci za svoj razred

Delavi s socialistično ideologijo so borci za svoj razred. Naučniki delavci pa se bojujejo proti njim, z materialom, s katerim je prezel njihove glave kapitalistični razred.

Kadar postanejo tla najbolj vrča, imajo privatni tajniki županov, governorjev in predsednikov republike návado naznani, da so odšli njihovi bossi vsled napornega dela za oddih loviti rive.

V Oberammergau v Nemčiji se spet pripravljajo na pasijonske igre. Namreč kako je trpel odrešenik, kako so ga usmrtili in kako je vstal. Pravijo, da za časa Hitlerja niso bile privlačne. Sedaj pa da si spet obetajo dohodkov od njih. Je verjetno. Ljudje se namreč rajše vračajo v prešloščnost namesto da se bi učili iz nje. In vrh tega, pod Hitlerjem zato ni bilo ponavljanja pasijona, ker se ne bi izplačal. Bilo je i pod njim par poskusov, a dohodki so bili neprisakovani nizki. Sedaj pričakujejo, da bodo vrzel pokrili ameriški dolarji in

nekaj pripomogli tudi angleški šterlingi in mogoče tudi francoski in belgijski franki. Kajti ves sedanji svet je bizniško urejen, pa magari še tako religiozno zavjet. Tako je bilo od nekdaj. Vsakdo, ki je posečal naprimer božja pot po Slovenskem, se tega spominja. Se bolj pa oni, ki so bili na romanjih npr. v Lurd in v Rimu.

Vatikan se nadej v prihodnjem letu milijone dolarjev dohodkov od romarjev. Kajti 1950 bo sveto leto in praznovano bo v Rimu. Vsi hoteli v Rimu, vsa privatna stanovanja, ki bi utegnila imeti kako "extra" sobo, se pripravljajo nanj. To bo govor — pričakujejo jih več milijonov. Toda le od ameriških pričakujejo res lepih napitnih itd. Romarji iz Francije, katerih bo tudi veliko, in iz Španije, ne bodo kaj prida prinesli, a zaledjo bo le. Boljše se bodo obnesli romarji iz Argentine, ker to je bogata dežela z dobrim denarjem. Romarji iz zelenega zastorja pa bodo bržko vprašali za zastonjski "board". Vendar pa se vsa Italija — vse stranke v nji uključene — veseli svetega leta. A ne zastran pobožnosti temveč vsled dohodkov. In kako veseli so izdelovalci svetinja ter raznih "pildkov", rožnih vencev itd. Le tisti bodo kaj pomenili, ki jih bo papež blagoslovil. In v tem je denar ne samo za sveto stolico ampak tudi za Italijo. (Konec na 2. strani.)

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Dr. Juro Adlešič je prišel ne-davno v drugič v Zed. države. Prvič kot ljubljanski župan. Kajti ves sedanjih svet je bizniško urejen, pa magari še tako religiozno zavjet. Tako je bilo od nekdaj. Vsakdo, ki je posečal naprimer božja pot po Slovenskem, se tega spominja. Se bolj pa oni, ki so bili na romanjih npr. v Lurd in v Rimu.

V Oberammergau v Nemčiji se spet pripravljajo na pasijonske igre. Namreč kako je trpel odrešenik, kako so ga usmrtili in kako je vstal. Pravijo, da za časa Hitlerja niso bile privlačne. Sedaj pa da si spet obetajo dohodkov od njih. Je verjetno. Ljudje se namreč rajše vračajo v prešloščnost namesto da se bi učili iz nje. In vrh tega, pod Hitlerjem zato ni bilo ponavljanja pasijona, ker se ne bi izplačal. Bilo je i pod njim par poskusov, a dohodki so bili neprisakovani nizki. Sedaj pričakujejo, da bodo vrzel pokrili ameriški dolarji in

Nekaj o naših stvareh

Tu je bil Peter Benedict v družbi predsednika SNP Josepha Culcarja in rekel: "Če nisi prezaposlen, bi rad govoril o Proletarcu?"

Seveda, delo, ki ga imamo na glavi, je večje kot pa ga zmoremo s sedanjimi močmi. A vredno se je pomneniti. Torej?

"Stroške v tiskarni bo treba znižati," je rekел Benedict.

To smo začasno storili z znižanjem s šestih na štiri strani. A to nam priharni le \$30 na teden, torej toliko kot nam prinese deset celoletnih naročnin na teden.

Da-l bosta nam Benedict in Culcar mogla v nadaljnem znižanju kaj znatno pomagati, ne vemo. A reklasta, da izhod je tu. Kadar bomo o tem kaj določnega sklenili, bomo poročali.

Znižanje na štiri strani nam kako nagaja zaradi prostora. Nekateri nam svetujejo, da ako nameravamo ostati pri tem, naj ukinemo angleško stran ter jo nadomestimo s slovensko. Drugi, da bi to bil udarec za list — ker časopisi tujerodnih skupin se poangležujojo, mi pa naj bi šli nazaj?

O tem bo seveda treba sklepati našim merodajnim odborom, a mnenja in priporočila, ki jih prejemo, imajo pač svoje dobre in slabe strani.

Saj bi za ta list morda ne bilo slabo, če bi si ohranil vso tisto skupino, ki se ga je nekoč oklepala. A mnogi so ga zapustili — eni, ker so pod Normanom Thomasom in Maynardom Kruegerjem postali "militanti", potem pa se umaknili, ko sta zavozila njuno stranko in z njo vred vse socialistično gibanje v tej deželi.

Enako so storili oni, ki so se ogrevali za "staro gardo". Oziroma še slabše.

Toda z obeh stranih je vendarle ostalo priljubo število naših ljudi v bojni vrsti in tako nadaljujemo, da si težavamo. Npr., med prvim, ki je bil z militarnim Thomasom S. P., je pričel aktivno pomagati Proletarju Donald J. Lotrich na ta način, da mu je plačal pet četrtekovnih naročnin vsak mesec. V upravnosti so izbrali imena, list jim je bil poslan na "poskušnjo" in izid ni bil slab.

Enake metode so se pozneje poslužili še nekateri drugi prijatelji tega lista.

Iz raznih notic v upravnikovi koloni ter iz dopisov je razvidno, da smrtna kosa zelo posega v naše vrste. In tako se dogaja, da vzliz značnemu številu novih načinov jih skoro prav toliko izgubimo — ene, ker gre do v grob, nekateri vsled pomankanja sredstev in ostale pa ker so se vsega "naveličali".

Tako torej delamo, se trudimo in orljemo dalje.

— F. Z.

PRÓLETAREC

LÍST ZA INTERÉSE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do petka popoldne za pribitev v številki naslednjega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz Business Manager: Anton Udovich

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$8.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.

Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2-2864

(Konec s 1. strani)

O, ker so baje pretepli nekega kitajskega uslužbenca v ameriškem konzulatu v Mandžuriji.**To je prvič po zelo dolgi dobi, da se je Kitajska v diplomaciji postavila na svoje noge in da odgovarja na ameriške protestne note skoro izzivalno.****Ako bi pred nekaj desetletji kitajska vlada vlačila ameriške ter druge konzule po zaporih, bi ne trajalo dolgo ko bi jo doletela intervencija kot jo je v času boksarske vstave. Ampak sedaj se je mogočna ameriška vlada trudila nad leto dni predno je novi kitajski režim omehčala saj toliko, da je izpustil ameriško konzularno osebje iz Mandžurije. In to je storil na nič kaj vlijuden način.****Vročekrvene glave v Washingtonu so vpile—udarimo, saj imamo atomske bombe! Drugi, bolj previdni, so svetovali, da naj pošljemo tja Japonce, ki jih naj bi MacArthur mobiliziral v ta namen.****A Dean Acheson s svojimi svetovalci v državnem departmantu pa je uvidel, da je doba, ko smo na Kitajsko lahko svobodno udirali in lomastili po Kitajskih kolikor nas je bilo volja, zašla.****Komaj par desetletij je tega, ko kitajske oblasti niso smele soditi nikogar iz tujih držav, neglede kolikšen je bil njegov zločin. Ako je npr. Američan na Kitajskem umoril domačina, ali posilil kitajsko dekle, ali izvršil top — smelo ga je soditi edino ameriško sodišče.****Sangaj je bil kitajski New York — ne pod vlado Kitajcev temveč pod vlado Anglije, Zed. držav, Francije in Japonske. In pred prvo svetovno vojno je imela na Kitajskem veliko oblast tudi kajzerveva Nemčija.****Zaeno z osvoboditvijo Kitajske se osvobuje tudi vsa ostala Azija: namreč Indonezija, Indokina, Burma, Indija itd.****Imperialistom anglo-ameriškega bloka je žal — za bogastva, ki se jim izmuzavajo iz rok, a za svet je zmagovanje kolonialnih ljudstev velika pridobitev. Namreč tudi za tisti del sveta, ki je doslej izkorisčil in zasužjeval več kot polovico vsega prebivalstva te oblike.****KOMENTARJI**

(Konec s 1. strani)

Sv. Peter je nji v korist ogromno storil. Dasi je svojo skalo postavil na vulkanična tla, dobrokot pa le prinaša in to v večji meri kot vse druge cerkve skupaj, dasi je katoliška cerkev v primerjavi z ostalimi skupaj tako majhna. Organizirana pa je boljše, kakor komunism.

Italijani se lahko ponašajo s tem, da neglede kaj kdo misli o njih, imajo pa cerkev, ki je svetovna internacionalna in je popolnoma v njihovi oblasti. Ameriški Irči npr., ki "degate" mrze, se povsem spremene, kadar pridejo v Rim. Tam jim poljubljajo roke in papežu copate. In za ta privilegij morajo draga plačati.

"Zvezni svobodnih unij" je dobila v Moskvi — umevno — zelo neugoden odmev. Ustanovljena je bila koncem novembra ter v začetku decembra na zboru v Londonu. Ponaša se, da ima v državah resnične demokracije že sedaj okrog petdeset milijonov članov, še več pa jih bo imela, tako pravi — ko se še druge unije — tiste, ki so izven "železnega zastorja", olvresajo komunistične internacionale strokovnih unij. In je verjetno, da bodo še iz nje prej ali siej vse tiste, ki niso pod komunističnim vodstvom. Toda kaj pravi sovjetski delavski list "Trud" — o tej novi zvezzi strokovnih unij? Da je nič drugega kot golo orodje anglo-ameriškega imperializma. "Tla so namazana", "polka je ukazana", boj je začet. Klic, "proletarci, vseh dezel, združite se", ni upoštevan ne na eni ne na drugi strani.

Konvencija CIO minulo je sen je dala eksekutivi pravico nastopiti proti vsaki uniji v njeni sredi, ki ima komuniste na vodstvu. Komunist je v današnjih dneh skoraj tak človek, ki je radikalnih nazavor. Sedaj je v marsikateri uniji CIO velik notranji boj — ki ne dela predsedniku Philipu Murrayju nobene časti. Zdi se — ali pa je brzkone res, da je v svoji nagostenosti h klerikalizmu vse preveč zavozil v pristan kardinala Spellmana, ki ga obojuje. Unionskemu gibanju to nič ne koristi.

Z UPRAVNICKOVIM MIZEM

Anton Udovich

Ne vem, če se bom kdaj navdil, da bi mislil za v naprej, saj za dva tedna ali mesec, ne pa za nazaj dvajset, trideset ali več let. Kar imam v mislih je tole: Koncem novembra bi moral saj v listih apelirati, ko nisem imel časa, da bi na vsa posamezna društvo poslal pisna glede Prosvetne matice, da bi apeliral na one, ki so že člani, da bi se na dalje ostali in na one, ki še niso, da bi postali in tako skupno pomagali nositi breme prosvetne kulture med našim narodom v Ameriki. Nisem tega storil zato, ker nisem misil za mesec v naprej, ker nisem misil, da so že pred nami letne seje vseh društiev in raznih drugih organizacij, ki so včlanjene v gori omenjeni ustanovi. Najbrž bo to malo škodovalo Prosvetni matici, ker — če tudi bi se kdo spomnil, da bi zagovarjal še nadaljnje včlanjenje, bi se fitro kdo drugi oglašil in precej pikro pričomil — "O — če so tako zaspani v Chicagu, da niti pismā in apela ne poslujejo, sem zato, da se jih ne podpira." In kmalu se kdo drugi oglaši: "Jaz se strijajam z njim." V takih slučajih ima zagovornik te ustanove težek zagovor in mora biti precej diplomatičen, da uspe; med tem ko bi malo pismec rešilo mnogo takih argumentov. Pravijo — "po toči je prepozno zvoniti". Res je — vendar to se gre za skupno stvar napredne struje, ki deluje med Slovenci v tej deželi, že mnogo let. Vsak izmed nas bi moral nekofiko doprinesti, brez posebnega opominjanja, ker stem olajšati delo že preveč naprezenim ljudem. Zelo težko bi mi bilo, ko bi vedel, da je vsled mene trpela ta ali pa katerakoli ustanova; če tudi ne skozi malomarnost. Človek stori kar more, pa to ni dovolj. Pisma v ta način bom razposlal za seje prihodnjega meseca; za napredne organizacije bo še vajalo, kjer pa iščejo "dlako v jajcu" za tam bo pa prepozno. Začnem se na naše dobre zagovornike in sotrudnike, da bodo storili vse, kar je po njihovih presodnih najbolje za splošnost nas. vseh.

Zdaj pa naprej z rednim tedenskim poročilom.

Oakland, Calif. — Anton Tomšič je poslal dopis in listu za praznike \$1. Pravi, da želi, da bi dobil oni dolar dosti tovarišev; moja mati bi rekla "Bog te usliši". Ob enem nam želi vesele praznike in pa srečno novo leto. Mi njemu in njegovi mami isto želimo.

Glenwood Springs, Colo. — Frank Ramskar je poslal denar za besednjak, ki sem mu ga poslal.

Chicago, Ill. — Anton Garden se je ustavil v uradu, obnovil naročnino in prispeval listu v podporo \$2. Malo je povprašal kako kaj: Ko sem začel jamratiti, je pa hitro odšel; saj vem, da stokanje nihče rad ne posluša, pa se človek rajši vseeno takemu potozi; ki ima skusnje z listi.

Seveda iz tega mesta: Charlie Reinar se je tudi ustavil s svojo soprogo tu v uradu in izročil za novega naročnika Antona Marinseka, in ob enem obnovil svojo naročnino, ter dal listu v podporo \$1. Upam, da še kje kakega novega naročnika iztakne.

Clarkville, Pa. — Frank Kadonick je poslal denar za koledar, pa bo moral zanj še malo potakati.

Hermis, Pa. — Anton Zornik se je zopet oglašil, postal je naročnino za Josepha Britza, kateri je tudi prispeval v tiskovni sklad \$1. Kot poroča, ga je prišel Britz obiskat in mu še prisnel poleg naročnine tudi medu, ker goji čebeli. Najbrž obiskovalec se ni pozabil on molitev — telesnih del usmiljenja, ki pravi v peti točki "bolnike obiskovati". Poleg tega je pa Zornik dobit zoper upanje, da bo še živo. Zdravnik mu obeta, da sodelovanjem nekega zelo dobratega zdravnika iz Pittsburgha je še upanje, da mu okrepijo dihalni aparati. Ce vsaka stvar ne kaže pomaga, potem mora biti bolje. Obiski prijateljev, posebno še z medom; dobiti zdravniki in pa naše luhrene dobre želje. Ce vse to kolikaj zatreže, bo Tone zoper še na pot kot pravil. Naročna tudi 50 koledarjev; iz tega sklepam, da resno misli iti zoper na delo. Moj nasvet je, da se naj še pazi saj do pomlad in tem nasvetom gredo najboljše želje kateri mu tudi mnogi drugi izražajo.

Paw Paw, Mich. — Joseph Svigel je obnovil naročnino, poslal za koledar in 50 listu v podporo, s pripombo, da mu posiljem koledar kadar izide. Razume se, da prej ne morem.

Buhl, Minn. — Rudolph Kovacic je obnovil naročnino, poslal za koledar in listu v pod-

sto v podporo \$2, katere je prispeval Frank Mikus, in pa denar za stiri oglase v koledar. Kako red bi mu odgovoril kar želi vedeti, samo žal, jaz sam ne vem natančnega odgovora. Kar se tice naročila bom uredil kot naročeno. Naročil je tudi 180 izvodov koledarja.

To je v razpečavanju pionirja že precejšnjo število ter veliko delo. Človek mora marsikoga srečat, da jih toliko ali še več izvede. Včasih pomislim, kaj bo, kadar se kaj pripeti tem našim sotrudnikom. Amerika jih ni rola takih, ki bi se bili pripravljeni žrtvovati za kako — ne glede kako potrebno stvar. Saj med našimi potomci jih ne najdemo.

Vandling, Pa. — Joseph Čebular je obnovil naročnino, ki jo je poslal Anthony Drasler.

Sharon, Pa. — Joseph Cvelbar je poslal naročilo za 25 izvodov koledarja, ob enem potozi, da se njih vrste redčijo za list in še bolj za koledar. Res je, da je zelo precej pobirati te naše sotrudnike.

Iz iste hiše sem dobil tudi pismo od blagajničarke društva "Slovenec" št. 262 SNPJ, sestre Josephine Cvelbar, ki je poslala članarino Prosvetni matici za omenjeno društvo v Farrell, Pa., znesek \$6.

Star City, W. Va. — Tajnica Rose Selak je poslala članarino Prosvetni matici za društvo št. 388 SNPJ, znesek \$6.

Milwaukee, Wis. — Frank Puncer je nam sporočil, da gre v bolnišnico, da bodo nekaj odveli kar ga zelo nadleguje. Iz tega urada mu želimo, da se srečno in kmalu izleči, ter zdravne med aktivitete. Kar se v takih slučajih zgodi je, da ne izrežejo samo notranjščino človeka, pač pa mu izčistijo tudi žep; pa dokler se da pomagati, ni drugače.

Razna pošta:

Iz južne strani v Chicagu je sporočila Frances Glöckar, da je pred časom umrl naš naročnik Joseph Hrovat. Hvala nji za sporočilo. Tako zgleda, da zagrebejo vsak teden po enega ali dva naša naročnika; sicer bo vsele dolgo predno po prisia vrsta na vse nas.

Barberton, Ohio — Alois Ocepek je poslal stiri naročnine. Pise nam nič, zato ne vemo kako se počuti.

Bridgeport, Ohio — John Vižet je obnovil naročnino in prispeval listu v podporo \$1. Ob enem je naročil članske znamke JSZ in dodal Prosvetni matici za klub št. 11 JSZ \$9.00. Upam, da je vse drugo v redu. O naročilu koledarjev je bilo poročano.

Carmichael, Pa. — Anton Zupančić je obnovil naročnino in ob enem naročil sedem koledarjev. Sporočil je tudi, da je šel John Mikar v star kraj.

Biamondville, Wyo. — Anton Savsek je poslal denar za knjige, da sta mu poslab in ob enem tudi za koledar — on hoče pa onega, ki še ni gotov.

Burton, Ohio — Z Johnom Bresecakom sva se tudi pogodila glede knjig; tako mislim je vse v redu.

Chicago, Ill. — Peter Benedict iz El Cajon, Calif., je obiskal ta urad in osebno prisnel božično darilo Proletarju v tem, da je prispeval v tiskovni sklad \$15. Hvala lepa! Upravnik obžaluje, da ni bil v uradu, moral je biti v tovarni. Vražja fabrika je prva — kar časa preostaja od tovarne ga pa posvečam temu uradu.

Zeč, da bi prajočeval res veselle praznike in še doživel mnogo novih let, vedno v doberem razpoloženju kot je v načudi pri njemu. Namreč to želimo.

Chicago, Ill. — Stanko Zele je posetil urad ko je prinesel eno svojih umetniških risb v koledar. Raisba na oku ni lepa, a zelo dobro zamišljena. Kar se tiče dela samega je umetniško dovršno in kar predstavlja je Stanko izvrstno pogodil; le žal, da je resnično tako kot je on narusal. Naslikal je cloveški znacaj, naročničevega cloveka takoj kakovšna je. Dokler to lahko zakriva, ne zgleda tako slabo; kadar pa kdo tako dobro poznava naravo cloveka, kot je Cloeckner, bo zato vse dobro.

Naslikal je lobanje cloveka z nekaj biseri pod vratom kar znači njegove dobre lastnosti. V ustih ima ta podoba nekaj evely — lilio, kar znači prevarljivo lepoto v več kot enim oziru: lahko v besedi, kakor v obliki teh ali oni se površno vse lepo vidi, a v resnicu se pa izvija iz vsega tega velik modras, ki je prepletan skozi udritne očes, oči, glave in iz površine lobanje sika v gledalcu. Ni dobro, kadar clovek pozna cloveka. Željavne risbe so velikokrat krasile koledar v raznovrstnih oblikah, a najbrž še nikoli zamisljene tako globoko kot je ta. Ob

enem je obnovil naročnino na Proletarca za tri leta.

Tudi se iz Chicaga. Joseph Slogar je obnovil naročnino in dal listu v podporo 50c. Izročil Frank Zaitz. Tudi prispevek Petri Benedicta, ki je omenjen v tej koloni, je on izročil.

Clarendon Hills, Ill. — Joško Oven, dobro znan slehernemu čitatelju in aktiven sotrudnik pri tem listu vsa lota, je daroval.

Joško Oven:

RAZGOVORI

Leto bo kmalu pri kraju in čas prihaja za razne preroke, katere bodo po starci navadi napovedovalo kaj nam prinesi bojnost. Za nas, če sodimo po prošlosti, se je učinil pisanja v čitanju. In njegovi indijanski naturni je bil pritojen dar opazovanja. Cutil je, kot so čutili toči, da je pod Diazovim sužnostjo življenje nemogoče. Kot Indijanc je cutil, da je samo v agrarni reformi rešitev iz pečaže.

V Washingtonu se odigrava nova komedija. Kajpada ista snov, vsebinha in ozadje kot v prejšnji. Privlekli so nekaj novih oseb, nekaj je že mrtvih, in meščanski dnevniki ter radio imajo novo živet. Iz vsega bruhata silno sovrašča proti nekaj naših zaveznic Rusiji in pa bo po prvi Rooseveltovi administraci.

V vasi Ayala, se je najprvo porodil upor. Tepepa, vaški načelnik, se je pritožil glede ugrabljenja rodotvorne zemlje. Nek bivši major, G. Ratay Jordan, ki je za časa zadnje vojne imel nadzorstvo na letališču v Great Fallsu, Mont. je izjavil, da so Rusi po zraku izvajali večje količine uranija v Rusijo. Namignil je, da po njegovem mnenju je bil Harry Hopkins tisti, ki je vodil privojnik, in nevečjega bogastva ter večjega siromaštva kot na velikih sladkorinih plantazah dolni na njegovem jugu. Nekdanje indijanske ežide in tisti, kateri so preživele špansko nadvlado, so izginile v počasne roke hacendadov.

Vasi Ayala, se je najprvo porodil upor. Tepepa, vaški načelnik, se je pritožil glede ugrabljenja rodotvorne zemlje. Nek bivši major, G. Ratay Jordan, ki je za časa zadnje vojne imel nadzorstvo na letališču v Great Fallsu, Mont. je izjavil,

Democracy, Not Militarism, Is What Germany Needs

Rearming Former Enemy to Fight on Our Side
Is Risky "Wishful Thinking" . . .

Uncle Sam will need the "wisdom of Solomon" to carry through a successful conclusion a job he started recently. With Britain and France, he promised to stop "dismantling" factories in Germany, in return for the new German government's pledge not to rearm and remilitarize the country which was our most powerful enemy in two World Wars.

On one hand, no sane American wants to oppress the German people, or to keep them from rebuilding their industry for peace. They have the right to earn a living, and it would be the worst kind of folly to hold them in poverty.

But, on the other hand, the announcement that Germany is to resume operation of its great industries, and undoubtedly to expand them in the long run, is something to think about seriously.

Especially as this announcement comes at a time when suggestions are heard that Uncle Sam may rearm Germany, along with the rest of Europe, to fight on our side in a future war with Russia.

The Gallup Poll, which last November's election proved none too reliable, says 43 per cent of Americans believe Germany would fight on our side, but history indicates that is a dangerous assumption.

After American boys shed their blood to defeat Germany in the First World War, powerful industrialists and financiers in Britain, France and even the United States, winked at the re-armament of Germany. Let that country get strong and knock off Communist Russia, they said. Meanwhile, let Hitler and Mussolini and their Big Business backers put an end to that trade union nonsense.

So Germany again became a mighty militarist nation, signed a deal with Russia, and turned on us. Only when he thought he had our side "licked" did Hitler try to knock off Russia.

Who knows whether, next time, a German deal with Russia might not be longer lasting? If we help Germany rearm, who is prophet enough to predict the result?

The way to make Germany a peaceful and democratic nation is not to put weapons in her hands, but to concentrate on improving the conditions of her workers and common people.

That will require some steps which our American governors in Germany have so far apparently been too timid to take. For example, breaking up the big estates which, through all German history, have been the chief bulwark for militarism against democracy.

If we had done that after the First World War, there might have been no second one, no Hitler, and Americans might have been saved the second and greater outpouring of their blood and treasure.

Fortunately, President Truman sees this danger. As Defense Secretary Johnson said in Germany recently: "The President has stated his position. There is no intention or plan for rearming Germany. That statement is full and complete—no hedging, no dodging—and that's it."

As time goes on, Truman will be under heavy pressure to rearm Germany "to fight on our side." We hope and believe he will stick to his present wise decision.—Labor.

REFLECTIONS

By Raymond S. Hofses

ON SUNDAY, NOVEMBER 27, I heard Walter Winchell tell Mr. and Mrs. America and all the ships at sea why the people of America never again will have to suffer another major depression.

"Both major parties will dip into the Federal treasury to prevent such a thing," Walter declared in effect.

"And it is safe to say that a large section of the American people breathed easier and slept more soundly after that dose of Winchell's flamboyant optimism.

But Winchell's assurances would not be so comforting if the American people understood what really causes depressions in the first place; and if they projected their reasoning into the future to discover where "dipping into the public treasury" would take them; and if they really value the "freedom" about which they talk so much and understand so little.

And to deal with depressions—and yet not remove the class exploitation that causes them—a government MUST dip into its treasury.

THE FACT IS that the government has been doing just that for more than 20 years. It has been keeping workers employed by waste and worldwide dumping. It has been taking millions off the productive labor market by swelling the number of government employees. It has expanded its war machine. And, because as soon as it stops doing such things the capitalist class-economy will suffer a worse collapse than that of the Hoover era, the government probably will continue to "dip."

Spaghetti Supper

On Saturday night, Dec. 17, 1949, members of the Slovene Center Social Club are invited to a spaghetti supper and social which is free to all members. Members planning to attend are asked to give their reservations to Arley Bozienik before Dec. 15. The supper will be served between 7:30 and 9:30 after which there will be dancing. Call Rockwell 2-9738 to make reservations.

On Friday, Dec. 23 it will be Turkey night at the club. There will be prizes galore for more details see Arley at the club.

—Committee

Newspaper Racketeers Operate On West Coast

By Clarence Zaitz

Not so long ago the first issue of a proposed newspaper began to flood the Rogue River area, near Grants Pass, Oregon. It had all outward appearances of being sincere, at least at first glance. On the front page were a group of items obviously clipped from the daily newspapers, and a few original items. The original items included an "ad" for a young man or woman to assist in gathering news for the NEWS. In another column there was a small item explaining that there wasn't any local news in that issue, but every effort would be made to collect local news items for later issues of the paper.

The not too obvious fact that aroused some curiosity was that there wasn't a word said anywhere in the paper about the cost of subscriptions, or a plea for subscribers. In fact, every indication was that its backers didn't care for subscribers! There wasn't any date on the paper, so it didn't make much difference when it came out.

It seemed odd, also, that there wasn't even a bit of local news in the paper. I have seen many "first" issues of newspapers and no matter how new to the community, they always carried a full page of local news items.

This paper contained about 16 pages and was just full of advertising, solicited from local as well as neighboring communities. The ads weren't the well-known ads that try to sell you something. These ads were more in the form of reviews. Each review highly praised that particular firm, or business, to the utmost.

As I later found out, this was part of a highly-specialized racket which is operating on the west coast and is repeatedly pulled in small communities near larger cities where ads can be easily sold. But the funny part of it all is that the ads aren't sold, in the common sense of the word.

A very glib-talking super-smooth salesman phones a small business in town and reads to the proprietor a very well written and clever review praising that business. When the agent finishes reading the easily digestible matter, he tells the store owner that he is starting a new newspaper and asks if he can run that review in the paper, no mention at all being made of the charge. Naturally, the businessman says "yes."

Later, when the paper is printed from one centrally-located plant in California which prints all of these bogus papers, numerous copies were sent the businesses who run the "ads" and shortly after, the salesman appears to collect the amount due for the advertisement.

Naturally, the store owner is within his legal rights to refuse payment, because he never actually authorized the ad for any particular payment. But, most of the business men are usually not too harsh about it, and fork over the money, but make a mental note not to be "caught" again. And even if some refuse to pay at all, the percentage is so small, that it doesn't hurt the profit of the racket. No one knows just how many copies of the paper are printed nor where or how widely they are circulated, but judging by the methods of the racketeers, it cannot be very many.

Sometimes only one issue, sometimes several, appear in a community. As long as the agent can collect enough ads to make it profitable, issues keep coming out. But after he has contacted all possible advertisers, (none ever advertise again) he pulls out and heads for another community.

Empty Seats Worrying Movie Theatre Owners

After a war-years bonanza, movie theater owners throughout the nation are worrying. For the third straight year, attendance has been declining. It is still far above pre-war levels, but this is of little consolation, in view of the fact the number of theaters has grown so there are 1.3 million more seats to fill.

"Wung Nung," said the magistrate, "you are charged with conducting games of chance. Have you anything to say for yourself?"

"Yes, your honor," replied the Chinaman. "We no play game of chance. Cards all marked, dice all loaded, me win every time. No chance at all."

THE MARCH OF LABOR

PEOPLE DO IT

By Henry Jones

JOHN L. LEWIS did NOT KILL

Sant. When it looked like another coal stoppage, one radio commentator said he did, even quoted a miner as saying so. The radio station was bombarded with phone calls from tearful children, forcing a denial of the accusation. Spokesmen there had some talk explaining to do, for that's one myth that mustn't be destroyed as long as candy canes and electric trains are made for sale.

HOW COME so many kids were listening to the new broadcast? They do, and this seems to be why. They like the thrillers with the juiciest murders and the most spine-chilling horrors, and have you noticed how many radio commentators do their stuff with a voice that sounds as though they were reading the most hair-raising part of a murder-mystery? Also their thinking is very childish.

FRINSTANCE have these coal stoppages made Christmas look skimpier to miners' children? Would more coal have been produced without them? In some mines more would have been produced—and in others less, and about the same amount all told. The stoppage plainly has been pressure to get Santa to treat all miner's kids about alike—and to treat them better next year than he would if miners had to bargain with a big surplus of coal on hand.

DO FAT WOMEN have more sense than skinny ones? It seems they may. Lane Bryant's is a Chicago store that specializes in dresses for the stylish stout. Last week there was a picket line there, and very few customers in the store. It seems that picket line was respected by customers far more than most picket lines around stores...so much so that we suspect these cartoons about the fat women may be contrary to fact.

DOES WINCHELL tell the truth? It seems so, but it is hard to believe. He went to Chicago to attend the national convention of the Real Estate Boards, one of the largest and one of the most dangerous of America's propaganda organizations, and he paid tribute to reactionary Alfred P. Sloan, Jr., chairman of General Motors, as "the industrialist of the year."

One wonders how Harold finds time to attend to his duties as chief of a great educational institution, but there are some who wonder how anyone could be persuaded to make Stassen the head of an educational institution. —Raymond Lonergan.

Another possibility in such an instance: A placard reading: "Join Our Picket Line and Reduce!"

VENDING MACHINES—a nickel or a quarter in the slot—are peddling more things all the time. Now you can get a shave for a quarter from one, aftershave lotion thrown in; coffee or Coca Cola; hot sandwiches and cold, hot soup and books, nylon stockings and bakers goods—all in a display of the National Automatic Vending Association at Atlantic City. The list doesn't seem to include the machine that stirred up such indignation in Britain, for selling contraceptives, and that recently stirred the wrath of Rockford, Ill., dignitaries.

Some economists and progressives in Congress have made such statements in the past, and been branded promptly as "radicals" or worse. But these words were uttered by the head of the Acacia Mutual Life Insurance Company, William Montgomery. He told a House committee investigating monopolies that it may be necessary for the government to limit the size of insurance companies,

High Wages Bolster Capitalism

We are intrigued by a recent analysis of the wage situation by AFL President William Green.

Mr. Green points to numerous gains achieved by negotiation and asserts that they have been boons, not only to the workers who received them, but to the capitalist economy itself.

Green's reasoning is easy to understand because it is so utterly logical. The higher the wage, the more workers can buy. The more workers buy, the greater the demand for industry's output. The greater the demand, the smaller the problem of unemployment. And so, all that is necessary to send the capitalist economy breezing merrily along is to put enough dollars in the old pay envelope.

Now, what Mr. Green says is the truth and nothing but the truth. Unfortunately, however, it is not the whole truth. There is the important matter of prices and profits still to be considered. And it is because that matter has not been properly considered and correctly disposed of that workers must still be fearful of unemployment and the system must resort to waste as a means of getting rid of surpluses which, for all their wage increases (which will loom very large indeed if comparisons are carried back 40 or 50 years) workers are not able to buy.

The unfortunate reality upon which Mr. Green's statement does not touch is that the economy under which we still operate is geared to the proposition that workers must produce more than they are able to buy. Without a surplus of production there would be no profits; hence no employment; hence a reounding crash.

And so it is that higher wages, and the choice between more purchasing power or more waste, is necessary, not especially to workers but to the system itself. For, be it understood and eternally remembered, in a private-profit economy prosperity for owners and their system depends upon ability of owners to get rid of surplus wealth and not upon permitting producers to use and enjoy the full fruits of their labor.

There is still another reason why high wages are necessary for the stabilization and support of the nation's capitalist economy. It's this: That by raising wages and prices as well, the purchasing power of workers' earnings still amounts to less than the worker's worth and, at the same time, cheapens the dollars which are owed by the economy.

The national debt of between two and three hundred billions of dollars makes it imperative that those dollars would not be permitted to buy too much.

Therefore the economy is best bolstered by a cheap dollar. Therefore the prices of everything, including the price of labor, are kept high. With correspondingly-high prices, people are not much better off when they spend their wages and a good deal worse off when they spend the bonds, insurance policies and savings accounts that they accumulated during lower-wage cycles.

Yes, believe that high wages bolster the kind of economy we now have. Indeed, we believe it so much that we suspect a high price and wage pattern would have been imposed upon the American people even if nobody had asked for a wage raise since the end of the late war.

We insist upon presenting this point because we are convinced that the wage and profit system offers workers no hope of escaping from exploitation. Even if increasing production makes higher living standards necessary for the perpetuation of the profit system, workers will continue to get only what must be given to bolster the economy and owners will still gather in the surpluses.—Reading Labor Advocate.

Full and plenty ahead - and all with 30 hour week!

Come with Economist Summer H. Slichter and have a look at the America of 1980.

Here are some of the things you'll see:

Most persons will be working only 30 hours a week.

With this short week, "output per man-hour in 1980 will be about 88.4 per cent greater than in 1948."

About 72.5 million persons will be employed.

The annual output of goods and services, which totaled \$246.7 billion last year, will run around \$416 billion.

Population will be 175 million compared with 150 million today.

THE NATION will have \$992 billion invested in plant and equipment. Today we have only \$442 billion so invested.

"People will have far more leisure and they will consume at least 50 per cent more per capita than now, and probably from 75 per cent to 100 per cent more."

... the United States will gradually become a country of two-car families...

... the family-size swimming pool is likely to become popular.

"Medical services of all kinds will be used far more than today."

"The proportion of people completing high school and spending sometime in college will rise."

"A nation on a 30-hour week will have more opportunity to pursue a multitude of arts, from gardening to painting and writing, than any people has ever possessed."

"HOW IS America going to do all these things? Slichter, a Harvard professor, says the goals can be reached if the nation continues for another 30 years its rate of progress of the past half century."

The florists have several creations that double the life of the real flowers. One is a waxy preservative in which the roses or carnations are dipped to keep their original state. Another is a white cellular substance which is saturated with water and used to hold flower stems while keeping the blooms fresh.

See Santa

Boston, Nov. 30—Something new in "excursion rates" is being tried by the New Haven Road. It offers "see Santa Claus for a quarter" round-trip fares for children from all stations to nearby cities.

Any adult who pays a full fare may take along as many as 13 youngsters under 12 at the special 25-cent rate to Boston, New York, Providence, New Haven or Hartford.

Make Gold!

For many centuries, the alchemists, forerunners of modern chemists, sought a way to turn cheaper metals into gold. Their hopes were never realized, but an atomic scientist, Dr. Arthur J. Dempster of Chicago disclosed that small quantities of mercury have been changed into gold by atomic action.

But the discovery would have done the alchemists little good, for the new process costs many times the value of natural gold, which now is \$35 an ounce.

Christmas Flowers

Symbolic evergreens have flourished for many Christmases to create a woody, outdoor scene in the home. This year real flowers and miniature Christmas-y figures in candies, pottery and glass are used to style the clusters or centerpieces of pines and balsams bidding

well in decorations, and mantel setting. For the first Christmas in many, there are enough flowers to use in decorations, and flower prices are reasonable. The arrangements of evergreens and accessory figures are made up in advance by the florist, and the fresh flowers are added at Christmas time.

The florists have several cretions that double the life of the real flowers. One is a waxy preservative in which the roses or carnations are dipped to keep their original state. Another is a white cellular substance which is saturated with water and used to hold flower stems while keeping the blooms fresh.